

stamm^{cmo}

provincie Drenthe

TRENDRAPPORTAGE - KRIMP EN SPORTVERENIGINGEN IN DRENTHE

RAPPORTAGE // november 2012

TRENDRAPPORTAGE - KRIMP EN SPORTVERENIGINGEN IN DRENTH

November 2012

Het aantal sportverenigingen in Nederland neemt af en er zijn minder leden dan voorheen. Ook in Drenthe speelt dit, waar tegelijkertijd ook de demografische krimp en vergrijzing een belangrijke rol speelt. In deze trendrapportage worden een aantal trends op het gebied van sportverenigingen en krimp geschetst.

TRENDS

Als het over sportverenigingen in Drenthe gaat zijn er drie belangrijke trends te benoemen. Ten eerste de afname van (lidmaatschap van) sportverenigingen maar een toename van sportdeelname, ten tweede zijn beleidsmakers en beleidsuitvoerders op een andere manier naar sport gaan kijken. Tot slot speelt in Drenthe de demografische krimp en de vergrijzing een belangrijke rol.

MEER SPORT, MAAR VAKER ALLEEN EN MINDER VAAK BIJ EEN SPORTVERENIGING

Sportdeelname neemt toe van 65% in 1991 tot 76% in 2007 (van alle personen van 6 jaar en ouder) maar is voor een belangrijk deel toe te schrijven aan de toename van solosporten (53% naar 65%). In diezelfde periode zien we dan ook dat het aantal mensen dat lid is van een sportvereniging afneemt van 51% naar 44% (van de sportende bevolking).

Tabel 1: Sportdeelname van 1991 tot 2007 (Bron: Statline CBS)

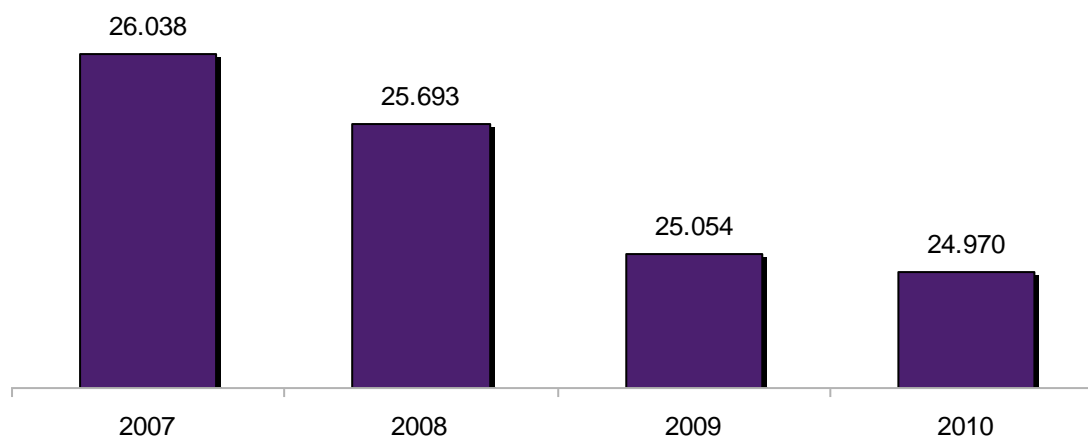
	1991	1995	1999	2003	2007
Sportdeelname*	65	66	67	71	76
Solosporten*	53	55	56	61	65
Duo, – team en overige sporten*	47	45	46	48	46
Lidmaatschap sportverenigingen**	51	50	48	47	44

* Percentage van de totale bevolking van 6 jaar en ouder

** Percentage van de personen die sporten

Dat deze trend zich doorzet zien we ook terug in de cijfers van het aantal sportverenigingen. Van 2007 tot 2010 nam in Nederland dit aantal met iets meer dan 1.000 af.

Aantal sportverenigingen in Nederland
2007 - 2010

Bron: Ledenrapportage 2010, NOC*NSF

Zowel het afnemend aantal leden als het toenemend aantal solo-sporters kan verklaard worden door een onderliggende trend: individualisering (Toekomstverkenning 2015, SCP, 2007). Individualisering is het proces waarbij men steeds meer uitgaat van de eigen wensen en behoeften en minder wordt gestuurd door bijvoorbeeld kerk, vereniging of gezin. (Sport)verenigingen merken dit door een teruggang in ledenaantallen en lossere banden met de leden. Tegelijkertijd is er een enorme opkomst van vrijblijvendere en individuele sporten als hardlopen en bootcampen.

EEN ANDERE KIJK OP SPORT

Sport wordt door gemeenten steeds meer gezien als iets dat met andere beleidsterreinen integreert. Sport en Cultuur, Sport en Welzijn en Sport en Zorg zijn steeds meer voorkomende combinaties. Daarnaast wordt het steeds belangrijker gevonden dat sport zich in de buurt afspeelt. Dit sluit aan bij andere ontwikkelingen als bijvoorbeeld buurt- of wijkgerichte zorg en wijk economie. Beide ontwikkelingen komen ook naar voren in de ambities van de overheid. Uit Beleidsbrief Sport – Sporten en bewegen in Olympisch perspectief (2011):

“Sporten en bewegen zijn voor veel mensen een populaire vorm van vrijetijdsbesteding en het is vooral ook leuk om te doen. Sport en beweging dragen bij aan sociale en educatieve doeleinden. De ambitie is dat voor iedere Nederlander die dat wil een passend sport- en beweegaanbod in de buurt aanwezig is. Samen met andere partijen zoals de sportsector, lokale overheden en het bedrijfsleven wil het kabinet voorwaarden scheppen om mensen (meer) te kunnen laten sporten en bewegen, zowel in de stad als op het platteland.”
(p. 1)

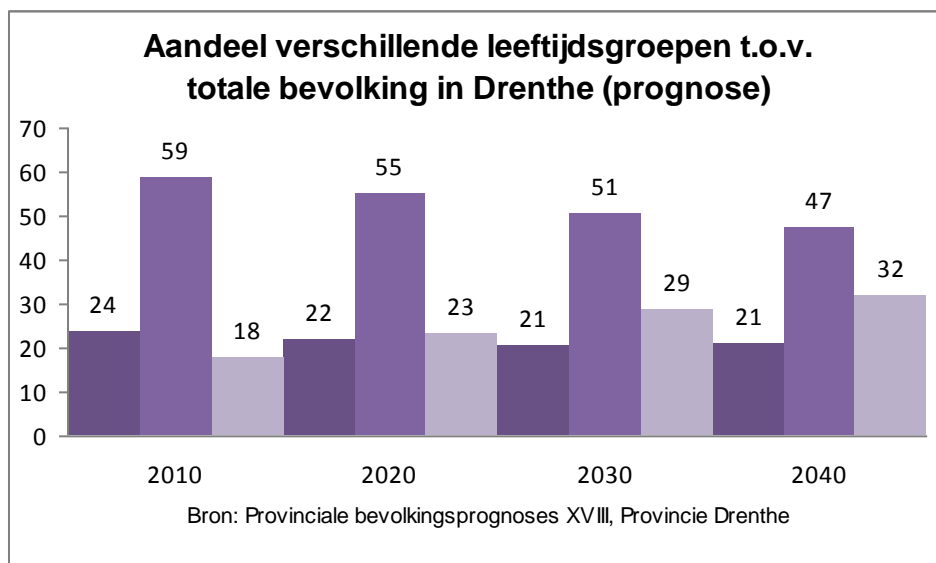
Deze twee ontwikkelingen tezamen uiten zich bijvoorbeeld in de buurtsportcoaches: combinatiefunctionarissen die de verbinding leggen tussen sport en welzijn/zorg en dit met name in de wijken en buurten doen. Buurtsportcoaches worden (mede) gefinancierd door het Rijk. Gemeenten kunnen nog tot 7 december 2012 hun interesse kenbaar maken. Zie verder sportindebuurt.nl.

KRIMP EN SPORTVERENIGINGEN IN DRENTHE

Meer, maar vaker alleen sporten en de andere blik op sport zijn trends die ook in Drenthe spelen. Daarnaast speelt er in Drenthe echter meer: demografische krimp en vergrijzing.

Alhoewel er geen cijfers voor Drenthe apart zijn, is het niet ondenkbaar dat de afname van sportverenigingen die landelijk te zien is zich in Drenthe sterker zal voordoen. Er zijn niet alleen minder mensen die lid worden van sportverenigingen, maar ook neemt het aantal potentiële leden sterker af door de [demografische krimp](#).

Daarnaast [sporten ouderen over het algemeen minder](#). In 2007 was 27 procent van de 65-plussers lid van een sportvereniging, tegenover tussen de 35 en 45 procent van de 18 tot 55 jarigen (bron: Statline CBS). Maar juist de groep ouderen wordt relatief groter in de toekomst: in 2010 maakt de groep 65+ nog 18 procent uit van de totale Drentse bevolking, in 2020 is dit al 23 procent en in 2040 zelfs 32 procent. Overigens is het wel zo dat ouderen relatief steeds meer gaan sporten, maar dus niet bij een sportvereniging.

KANSEN

Alle genoemde ontwikkelingen bieden kansen voor sportverenigingen. In alle gevallen gaat het om het aanboren van nieuwe doelgroepen. Want, alhoewel lidmaatschap van sportverenigingen afneemt betekent dit niet dat het aantal sporters afneemt.

Een groeiende groep sporters zijn de solo-sporters. Mensen die wel sporten, maar niet in teamverband. Toch hoeft dit niet te betekenen dat zij *alleen* sporten. Denk aan de groeiende populariteit van hardloopclubs of het [bootcampen](#). Individuele sporten, maar toch gezamenlijk. Vrijheid en vrijblijvendheid zijn hierbij belangrijke begrippen.

Een andere nieuwe doelgroep zijn de ouderen. Regio's die te maken hebben met krimp en vergrijzing – zoals Drenthe - hebben in sterkere mate te maken met zorgvraagstukken. Er zijn meer ouderen die zorg nodig hebben terwijl er minder mensen zijn om die zorg te verlenen. Tegelijkertijd is sport een belangrijk element in de (preventieve) zorg (zie bijvoorbeeld de [BeweegKuur](#) of voorbeelden uit [Programma Sport en Bewegen in de Buurt](#)). Juist door de integratie met andere beleidsterreinen en door sport in de buurt te organiseren ontstaan kansen om via sport een bijdrage te leveren aan een vitaal platteland.

Tot slot betekent de (politieke) nieuwe kijk op sport een kans. Sport integreert steeds meer met andere beleidsterreinen, zoals zorg en welzijn. Naast de al genoemde ouderen (zorg) betekent dit ook

mogelijkheden voor nieuwe doelgroepen. Dan gaat het met name om het aanbieden aan sport aan die groepen die uit zichzelf niet snel naar een sportvereniging zouden gaan, maar waar sport wel een verbindende, stimulerende of anderszins positief effect kan hebben. Voorbeelden zijn allochtonen, (hang)jongeren of mensen in een uitkeringssituatie.

Hieronder worden enkele good practices beschreven: voorbeelden van mogelijkheden om in te spelen op de beschreven trends en zo nieuwe doelgroepen aanboren of anderszins een nieuwe markt te bedienen.

GOOD PRACTICE: SOLO-SPORTERS BEREIKEN

Bootcamp is trainen in de buitenlucht, gebruik makend van de attributen de omgeving te bieden heeft en je eigen lichaamskracht. Met een groep mensen werk je aan je kracht en conditie onder leiding van een trainer. Aanmelden of afmelden hoeft niet, als je zin hebt kom je en je betaalt per keer.

Overall schieten aanbieders van Bootcamp als paddestoelen uit de grond. Nu zijn het met name sportscholen of individuen die Bootcamp aanbieden. Maar ook sportverenigingen kunnen dit uitstekend aanbieden.

GOOD PRACTICE: SPORT IN DE BUURT OP HET PLATTELAND

In Groningen is het concept 'Sportdorp' ontwikkelt om via sport kleine kernen leefbaar te houden en tegelijkertijd sport onder de bewoners te stimuleren. Een Sportdorp is een samenwerking tussen verschillende sportverenigingen, vrijwilligers en andere lokale partijen om een breed, betaalbaar aanbod van sport in de buurt te kunnen realiseren. Een buurtsportcoach kan een verbindende en coördinerende rol spelen.

Lees [hier](#) meer over Sportdorpen.

GOOD PRACTICE: OMNIVERENIGING

Het aantal leden bij verenigingen loopt terug. De twee voetbalverenigingen uit Hijken en Halen kampen hier jaren geleden al mee. Al in 1990 besloten zij om de teams samen te voegen. Twintig jaar later is deze samenwerking uitgebreid tot HHCombi en omvat vijf sporten. De wedstrijden en trainingen zijn om de week in een van de twee dorpen.

Door de fusie van de twee verenigingen blijft de kwaliteit hoog. Zonder samenwerking zouden beide clubs te klein zijn, waardoor goede spelers vertrekken.

Om tot een goede samenwerking te komen is het belangrijk om open te communiceren richting de leden en ze er zoveel mogelijk bij te betrekken. Zo mochten de leden bijvoorbeeld de nieuwe naam kiezen en meebeslissen over de nieuwe tenues.

Twee bestuursleden stellen: "In principe was de noodzaak tot fusie er nog niet, maar het was eenvoudig te voorspellen dat het aantal leden alleen maar zou afnemen." Door op tijd in te grijpen waren het twee financieel gezonde verenigingen die samengingen, een groot voordeel bij een fusie.

COLOFON

Onderzoek en rapportage
In samenwerking met

Erwin Matijssen (STAMM) ematijssen@stamm.nl
Gerard de Roo (Sport Drenthe) gnderoo@sportdrenthe.nl

Uitgave

STAMM
Postbus 954
9400 AZ Assen
T 0592 394400
E info@stamm.nl
I www.stamm.nl

Datum

november 2012

Dit onderzoek is mede mogelijk gemaakt door de Provincie Drenthe.

stamm crmo

provincie Drenthe